

Oud en Nieuw 2015-2016

Landelijk beeld jaarwisseling
2015-2016 in Nederland

Auteur: Dienst Landelijke Informatie Organisatie (DLIO)

Status: Definitief

Versie 2.0

6 januari 2016

Rubricering: Politie Intern

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
2. Landelijk beeld	5
2.1. Algemeen landelijk beeld.....	5
2.2. Aantal gerelateerde gebeurtenissen tijdens de jaarwisseling	6
2.3. Aantal incidenten uitgesplitst naar categorie.....	6
2.4. Aantal aanhoudingen uitgesplitst naar categorie	8
2.5. Aantal geweldsincidenten tegen politie en werknemers met een publieke taak	9
2.6. Aard en aantal slachtoffers van GTPA en VPT geweld	9
3. Conclusies.....	11
Bijlage I Onderzoeksverantwoording	12
Bijlage II Categorieën op basis van maatschappelijke klassen BVH.....	14
Bijlage III Afkortingen	16

1. Inleiding

Ieder jaar rond de jaarwisseling is er sprake van een opeenstapeling van gebeurtenissen die de openbare orde en rechtsorde zwaar belasten. Het gaat om incidenten die zich kenmerken door vernieling, overlast, brandstichting, openlijke geweldpleging en geweld tegen hulpverleningsdiensten. Dit heeft een aanzienlijke politionele inzet tot gevolg.

Deze rapportage geeft landelijk inzicht en overzicht van de incidenten en aanhoudingen rond de jaarwisseling. In het rapport zijn hiervan de aantallen opgenomen en wordt een cijfermatig overzicht gegeneerd van geweld tegen politieambtenaren (GTPA) en werknemers met een publieke taak (VPT).

Net als het rapport van vorig jaar, is ook deze rapportage opgesteld aan de hand van de in BVH ingevoerde incidenten. De gebruikte categorieën zijn landelijk vastgesteld in overleg met de eenheden (zie bijlage I voor de categorieën op basis van de maatschappelijke klassen in BVH).

De opzet van dit rapport komt overeen met de opzet van het rapport van vorig jaar. In de tabellen zijn naast de cijfers van dit jaar, ook de aantallen opgenomen van de jaarwisseling van vorig jaar. De cijfers van de jaarwisseling 2014-2015 kunnen in geringe mate afwijken van de cijfers zoals genoemd in het definitieve rapport opgeleverd in januari 2015. Dit komt onder andere door een na-ijleffect.

Daarnaast worden de verschillen veroorzaakt doordat in het rapport van 2015 de geijkte tijdsbepaling op 7 januari 2015 lag. Dit jaar is op verzoek van het Ministerie van Veiligheid en Justitie gekozen het definitieve rapport op te leveren op 6 januari 2016. Dit betekent dat de getrokken vergelijking tussen de jaren, zonder correctie op de tijdsbepalingen, gebaseerd zou zijn op verschillende meetmomenten: namelijk 6 januari 2015 om 23:59:59 uur en 6 januari 2016 om 08:00:00 uur.

Daarom is gekozen om de tijdsbepaling voor beide jaren gelijk te trekken en vast te stellen op de geijkte tijdsbepaling van 6 januari 08:00:00 uur. Met andere woorden, bij de vergelijking tussen de jaren in dit rapport, is op elk moment zowel de categorie, de invoerdatum als het invoertijdvak gelijk. Hiermee is de vergelijking zo zuiver mogelijk maar kunnen de cijfers in geringe mate afwijken van het definitieve rapport van 2015. In bijlage I is de werkwijze en zijn de gebruikte bronnen nader omschreven.

2. Landelijk beeld

In dit hoofdstuk zijn de resultaten beschreven van de incidenten en aanhoudingen rond de jaarwisseling. Paragraaf 2.1 geeft een algemeen landelijk beeld van de jaarwisseling 2015-2016. Paragraaf 2.2 geeft zicht op het aantal incidenten en aanhoudingen. Deze zijn in de paragrafen 2.3 en 2.4 uitgesplitst conform de categorieën op basis van de maatschappelijke klassen in BVH. Paragrafen 2.5 en 2.6 geven ten slotte inzicht in het aantal en de aard van geweldsincidenten tegen de politie en medewerkers met een publieke taak.

2.1. Algemeen landelijk beeld

Minder incidenten

Over de gehele linie daalde zowel het aantal incidenten (-7%) als het aantal aanhoudingen (-18%) ten opzichte van vorig jaar. Vooral vuurwerk gerelateerde incidenten en aanhoudingen daalde fors met respectievelijk 18 en 28 procent. Wel zijn meer branden / ontploffingen geregistreerd (24%), maar deze stijging zien we niet terug in de hieraan gerelateerde aanhoudingen. Dit komt doordat de toename van het aantal incidenten voornamelijk veroorzaakt wordt door branden / ontploffingen zonder brandstichting, waarbij er dus ook geen verdachten aangehouden zijn.

Landelijk is geen inzet geweest van de Mobiele Eenheid (ME) of de KMar¹. Wel zijn lokaal incidenten gemeld waarbij de ME moest ingrijpen. Onder andere in Hoek (Zeeland) reageerden politie en brandweer op een brandmelding. De voertuigen van beide diensten werden bekogeld met bierflessen en zwaar vuurwerk. De ME is samen met een hondengeleider ingezet om het de brandweer mogelijk te maken de brand te blussen.

In Limburg zijn op oudejaarsavond twee personen aangehouden in verband met een dreiging bij de vuurwerkshow op de Erasmusbrug in Rotterdam. Uit het onderzoek is op geen enkele wijze gebleken dat de verdachten van plan waren een aanslag te plegen. Zij zijn in vrijheid gesteld en worden niet vervolgd².

Geweld tegen politie en werknemers met een publieke taak

Het aantal geweldsincidenten tegen de politie is afgenomen van 79 naar 71. Ook het aantal slachtoffers van verbaal geweld is fors gedaald met 31 procent. Wel is meer fysiek geweld jegens de politie gemeld dan vorig jaar (18%).

Het aantal geweldsvoorvallen tegen werknemers met een publieke taak is iets toegenomen van twee naar zeven. Het aantal slachtoffers met een publieke taak is gestegen van drie naar 25. Deze toename is voor een groot deel te wijten aan twee incidenten waarbij 16 brandweercollega's betrokken zijn geweest. In beide gevallen zijn brandweerauto's bekogeld met stenen en / of vuurwerk.

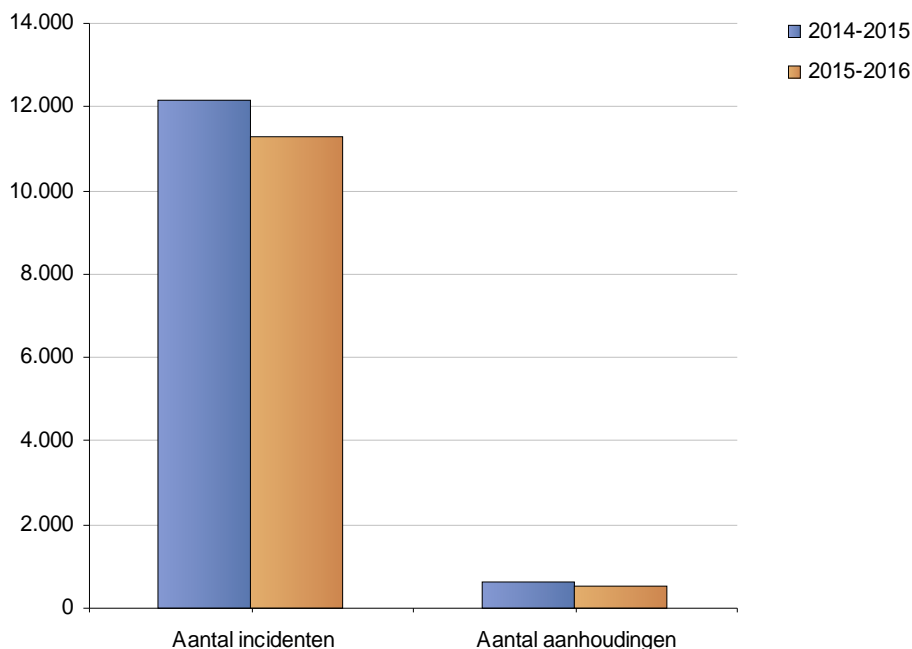
1 Bron: Bureau Preparatie Landelijke Eenheid

2 Bron: Openbaar Ministerie

2.2. Aantal gerelateerde gebeurtenissen tijdens de jaarwisseling

Zoals eerder vermeld zijn de gebruikte cijfers in dit rapport, de cijfers die geregistreerd zijn in het tijdsvak van 31 december 2015 00:00 uur tot en met 1 januari 2016 08:00 uur. Figuur 2.1 en de bijbehorende tabel 2.2 geven een overzicht van het aantal incidenten en het aantal aanhoudingen van de afgelopen twee jaarwisselingen.

Figuur 2.1: Aantal incidenten en aanhoudingen (2014-2015 en 2015-2016)

Het aantal incidenten dat is geregistreerd is met zeven procent afgenomen. Ook het aantal aanhoudingen tijdens de jaarwisseling is gedaald ten opzichte van vorig jaar (-18%).

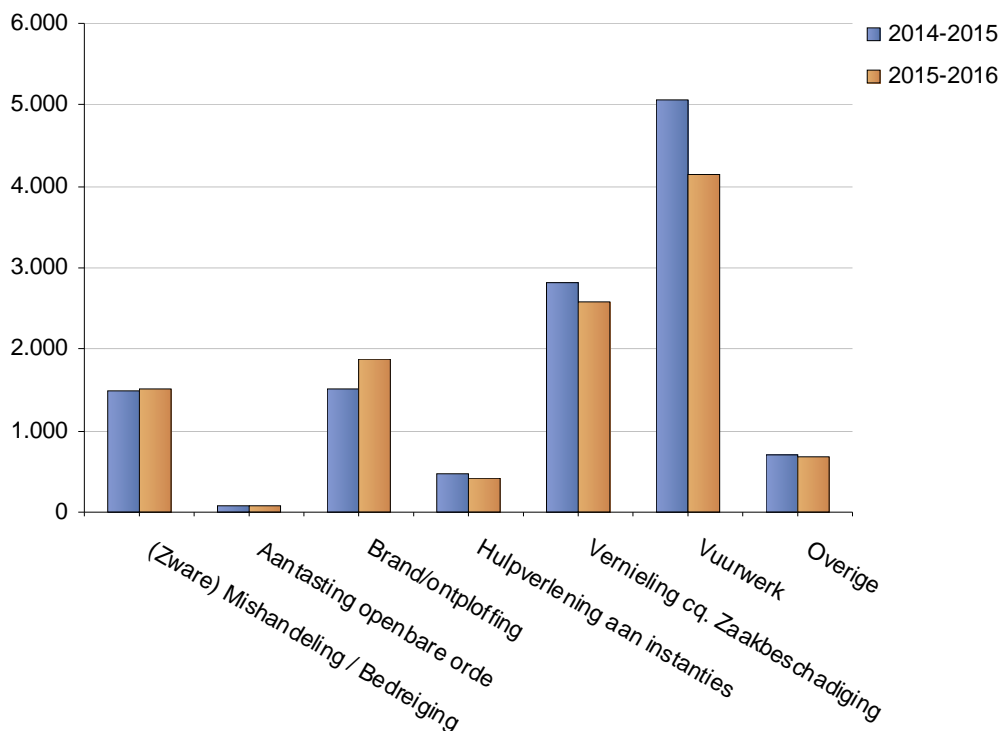
Tabel 2.2: Aantal incidenten en aanhoudingen (2014-2015 en 2015-2016)

	2014-2015	2015 – 2016	%
Aantal incidenten	12.163	11.293	-7%
Aantal aanhoudingen	639	523	-18%

2.3. Aantal incidenten uitgesplitst naar categorie

In figuur 2.3 en tabel 2.4 zijn de incidenten verder uitgesplitst in de verschillende categorieën van de maatschappelijke klassen uit BVH (zie bijlage II).

Figuur 2.3: Aantal incidenten uitgesplitst (2014-2015 en 2015-2016)

Te zien is dat over de hele linie minder incidenten zijn geregistreerd dan vorig jaar. Het aantal vuurwerk incidenten is gedaald met 18 procent. Deze afname is voornamelijk te danken aan incidenten waarbij vuurwerk is afgestoken (niet in tabel; een daling van 4.670 naar 3.858 incidenten, -17%) en het bezitten, vervaardigen, voorhanden hebben of afleveren van vuurwerk (niet in tabel; een afname van 385 naar 263 incidenten, -32%).

Het aantal keer dat de politie hulpverlening heeft geboden aan instanties verminderde met 12 procent. Voornamelijk de hulpverlening aan overige instanties is gedaald (niet in tabel; -17%). Onder deze noemer vallen diverse meldingen zoals een burger die niet aanspreekbaar is op straat en daarvoor hulp ontvangt, of personen die melding maken van een opstaande deur bij hun alleenstaande buurman. Assistentie aan andere eenheden is vrijwel gelijk gebleven ten opzichte van vorig jaar met respectievelijk 24 en 22 incidenten (niet in tabel). De politie heeft met een toename van 11 incidenten iets vaker dan vorig jaar de brandweer moeten assisteren (niet in tabel).

Incidenten met betrekking tot vernieling c.q. zaakbeschadiging zijn gedaald met acht procent. Met een afname van een 25 procent, zijn de meldingen van vandalisme en baldadigheid hiervoor grotendeels verantwoordelijk.

De aantasting van de openbare orde daalde met negen procent (7 incidenten), maar het gaat hier dus om kleine aantallen.

Er werden iets meer (zware) mishandelingen en bedreigingen geregistreerd (1.508) ten opzichte van vorig jaar (1.490), een toename van één procent. De stijging is vooral toe te schrijven aan ruzies en twisten zonder vervolg (niet in tabel). Dergelijke incidenten stegen van 706 naar 751 (6%).

Het aantal branden en ontploffingen steeg van 1.512 naar 1.875 (24%). De stijging ging met name over incidenten waarbij geen sprake was van brandstichting (niet in tabel). Dit aantal nam toe van 883 naar 1.247 (41%).

De categorie overig daalde met vier procent (25 incidenten). Waar het aantal beledigingen licht toe nam (niet in tabel; van 99 naar 116 incidenten, 17%) daalde het aantal overlastmeldingen door de jeugd (niet in tabel; een afname van 611 naar 569 incidenten, -7%).

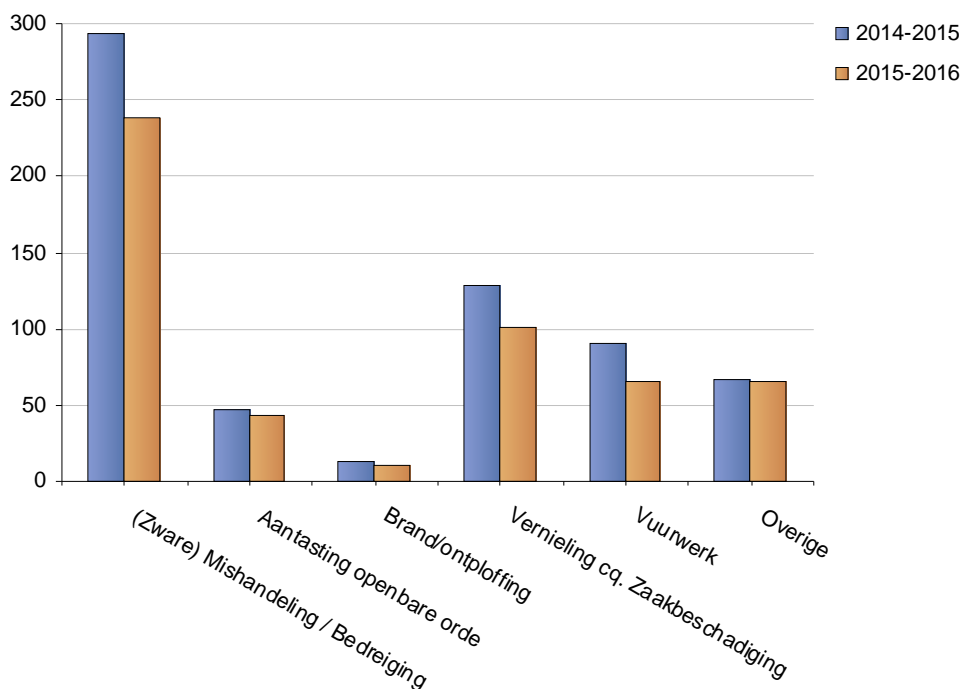
Tabel 2.4: Aantal incidenten uitgesplitst (2014-2015 en 2015-2016)

	2014-2015	2015 – 2016	%
Aantal incidenten	12.163	11.293	-7%
(Zware) Mishandeling / Bedreiging	1.490	1.508	1%
Aantasting openbare orde	81	74	-9%
Brand / ontploffing	1.512	1.875	24%
Hulpverlening aan instanties	477	419	-12%
Vernieling c.q. Zaakbeschadiging	2.824	2.594	-8%
Vuurwerk	5.068	4.137	-18%
Overig	711	686	-4%

2.4. Aantal aanhoudingen uitgesplitst naar categorie

In figuur 2.5 en tabel 2.6 zijn de aanhoudingen uitgesplitst in categorieën.

Figuur 2.5: Het aantal aanhoudingen per categorie

Over de gehele lijn is het aantal aanhoudingen met 18 procent gedaald. In alle categorieën zijn minder aanhoudingen verricht dan tijdens de jaarwisseling van vorig jaar.

Het totaal aantal vuurwerk gerelateerde aanhoudingen nam af met 28 procent. In lijn met het aantal incidenten zijn er vooral minder aanhoudingen verricht voor het bezitten, vervaardigen, voorhanden hebben of afleveren van vuurwerk (niet in tabel; -33%).

Aanhoudingen met betrekking tot vernielingen c.q. zaakbeschadiging zijn met 21 procent gedaald. De aanhoudingen voor (zware) mishandeling / bedreiging zijn afgenomen met 19 procent en betreffen vooral openlijke geweldpleging tegen personen (-57%), bedreiging (-37%) en zware mishandeling (-32% (niet in tabel)).

Arrestaties voor branden en ontploffingen namen af met 15 procent, maar dit betreft maar een kleine absolute daling van 13 naar 11 aanhoudingen.

De categorie aantasting van de openbare orde, waarbij personen zich onder meer verzetten of niet voldoen aan een bevel of vordering, nam af met 9 procent. Het betreft een totaal van vier aanhoudingen dus de aantallen zijn erg klein.

De categorie overig is met twee aanhoudingen afgenomen naar 65. Het gaat hier in bijna alle gevallen om beledigingen.

Tabel 2.6: Het aantal aanhoudingen per categorie

		2014-2015	2015 – 2016	%
Aantal aanhoudingen		639	523	-18%
	(Zware) Mishandeling / Bedreiging	294	238	-19%
	Aantasting openbare orde	47	43	-9%
	Brand / ontploffing	13	11	-15%
	Vernieling c.q. Zaakbeschadiging	128	101	-21%
	Vuurwerk	90	65	-28%
	Overig	67	65	-3%

Aantal verzekeringstellingen

In tegenstelling tot het aantal aanhoudingen dat is afgenomen met 18 procent, is het aantal verzekeringstellingen heel licht toegenomen met één procent (2 verzekeringstellingen).

Tabel 2.8: Aantal aanhoudingen en verzekeringstellingen

	2014-2015	2015 – 2016	%
Aantal aanhoudingen	639	523	-18%
Aantal verzekeringstellingen	192	194	1%

2.5. Aantal geweldsincidenten tegen politie en werknemers met een publieke taak

In tabel 2.9 is het aantal incidenten opgenomen van geweld tegen politie en werknemers met een publieke taak.

Het aantal GPTA en VPT incidenten zijn uit BVH gegeneerd. Door een projectcode bij de registratie aan te maken is een landelijk overzicht samengesteld. Dit overzicht is vervolgens handmatig gecontroleerd. Het blijkt dat een aantal registraties ten onrechte een GPTA en / of VPT projectcode toegewezen hebben gekregen. Daarnaast werd duidelijk dat er meerdere registratienummers aan één incident waren gekoppeld, waardoor deze niet als één incident, maar ten onrechte als meerdere incidenten in het landelijke overzicht werden meegeteld.

Af te lezen valt dat het aantal GPTA voorvallen zijn afgenomen van 79 naar 71 . Het aantal VPT voorvallen is toegenomen van 2 naar 7.

Tabel 2.9: Aantal GPTA en VPT incidenten

	2014-2015	2015-2016
Aantal GPTA voorvallen	79 (130)*	71 (107)*
Aantal VPT voorvallen	2 (6)*	7 (14)*

* Het bruto aantal GPTA en VPT voorvallen op basis van het landelijke overzicht.

2.6. Aard en aantal slachtoffers van GPTA en VPT geweld

In tabel 2.10 is het aantal collega's en medewerkers met een publieke taak opgenomen tegen wie geweld is gebruikt. Deze cijfers wijken af van de cijfers opgenomen in het rapport van de jaarwisseling van 2014-2015. In voorgaande jaren werden de cijfers met betrekking tot deze informatie aangeleverd door de Hoofden Informatie van de Staven Grootschalig Bijzonder Optreden (SGBO). De informatie werd

afzonderlijk vergaard. Dit jaar zijn de registraties handmatig en uniform doorgenomen. Dit kan een verklaring zijn voor de afwijkende cijfers.

Het totaal aantal GTPA slachtoffers is met tien gedaald naar 139 (-7%). Wel zijn er meer collega's slachtoffer geworden van fysiek geweld. Het aantal VPT slachtoffers is toegenomen van drie naar 25. Deze toename is voor een groot deel te wijten aan twee incidenten waarbij 16 brandweercollaga's betrokken zijn. In beide gevallen zijn brandweerauto's bekogeld met stenen en / of vuurwerk.

Tabel 2:10: Aard en aantal GTPA en VPT slachtoffers

	2014-2015	2015-2016
GTPA slachtoffers – fysiek	72	85
GTPA slachtoffers – verbaal	78	54
Totaal aantal GTPA slachtoffers	149	139
VPT slachtoffers – fysiek geweld	3	25
VPT slachtoffers – verbaal	0	0
Totaal aantal VPT slachtoffers	3	25

3. Conclusies

Incidenten

Oudejaarsnacht van 2015-2016 kende minder incidenten dan de jaarwisseling 2014-2015. Het aantal vuurwerkincidenten daalde opvallend. Het aantal branden steeg weliswaar maar dit betrof voornamelijk branden zonder brandstichting.

Aanhoudingen en verzekeringstellingen

Het aantal aanhoudingen is over de gehele linie ten opzichte van de vorige jaarwisseling flink gedaald. Het aantal verzekeringstellingen is zeer licht toegenomen.

Geweld tegen politie en werknemers met een publieke taak

Het aantal geweldsincidenten tegen politie is afgenomen met 7%. Wel zijn er meer slachtoffers van fysiek geweld geregistreerd. Het aantal geweldsincidenten tegen werknemers met een publieke taak is gestegen, maar hier kan gelet op de geringe aantallen geen conclusies aan verbonden worden.

Het gehele beeld, opgebouwd uit incidenten, aanhoudingen, verzekeringstellingen en geweld tegen politie en werknemers met een publieke taak, geeft de indruk dat de oudejaarsnacht iets rustiger verlopen is dan vorig jaar.

Bijlage 1 Onderzoeksverantwoording

Het doel van deze rapportage is het verschaffen van een landelijk beeld van de incidenten³ en aanhoudingen⁴ die tijdens de jaarwisseling 2015-2016 in Nederland hebben plaatsgevonden. Leidend hierbij is de kennisname datum.

Hierbij zijn de twee onderstaande vragen leidend:

1. Welke incidenten hebben plaats gevonden en zijn geregistreerd tussen 31-12-2015, 00:00 uur en 01-01-2016, 08:00 uur (32 uur)?
2. Hoeveel politieambtenaren en hulpverleners waren betrokken bij alle geregistreerde GTPA en VPT incidenten tussen 31-12-2015, 00:00 uur en 01-01-2016, 08:00 uur?

Onderzoeksvraag 1 wordt beantwoord door middel van BVH gegevens, die geautomatiseerd zijn gegenereerd. Ook voor de beantwoording van onderzoeksvraag 2 is geput uit BVH gegevens. Door het toevoegen van een specifieke projectcode aan incidenten waarbij geweld is toegepast tegen politieambtenaren en / of hulpverleners, is het mogelijk een nationaal overzicht te creëren. De incidenten van dit nationale overzicht zijn handmatig doorgenomen om zodoende zicht te krijgen op het aantal betrokkenen bij de GTPA en VPT incidenten.

Verbeterde werkwijze

Tot aan de jaarwisseling van 2013-2014 waren de eenheden zelf verantwoordelijk voor de aanlevering van de gegevens over de incidenten. Sindsdien is een nieuwe werkwijze geïntroduceerd waarbij de gegevens automatisch uit BVH worden gegenereerd. Om deze nieuwe werkwijze verder te vereenvoudigen, zijn er dit jaar technische voorzieningen getroffen die het tot stand komen van het nationale overzicht nog verder ondersteunen.

Vanuit het landelijke BICC is een dashboard gebouwd binnen het BlueSpot Report portaal. Dit dashboard is zodanig opgebouwd, dat het mogelijk is om de informatie van dit jaar per uur te vergelijken met vorig jaar. Bovendien is het mogelijk de informatie op landelijk-, eenheids-, districts-, basisteam- en gemeenteniveau te tonen. De regionale eenheden hebben hiermee de mogelijkheid om zelf cijfers in te zien. Er is dan ook in afwijking tot voorgaande jaren geen inwinplan naar de eenheden verstuurd, maar de eenheden zijn over deze nieuwe mogelijkheden uiteraard geïnformeerd.

Gegevens uit BVH

De aantallen waarop dit rapport gebaseerd is, worden automatisch uit BVH gegenereerd. De categorieën zijn tot stand gekomen op basis van de maatschappelijke klassen in BVH, zie bijlage II. Aan de opzet van het rapport is verder niets veranderd ten opzichte van vorig jaar.

Geweldsvorvallen tegen politie en werknemers met een publieke taak

De voorvallen van geweld tegen de politie (GTPA) en werknemers met een publieke taak zoals brandweer – en ambulancemedewerkers (VPT) zijn eveneens uit BVH gegenereerd. Door een projectcode bij de registratie aan te maken is een landelijk overzicht samengesteld van het aantal GTPA en / of VPT voorvallen. Het enkel vaststellen van het aantal GTPA en / of VPT registraties geeft onvoldoende inzicht in het kader van deze rapportage. Het is immers ook belangrijk te kijken naar de aard van het toegepaste geweld (fysiek of verbaal) en het aantal betrokken ambtenaren of medewerkers met

³ Onder de term incidenten wordt verstaan: alle hoofd- en subincidenten inclusief pogingen, geregistreerd in BVH tussen 31-12-2015, 00:00 uur en 01-01-2016, 08:00 uur. Het totaal aantal incidenten betreft zowel de niet-jaarwisselingsgerelateerde als de jaarwisselingsgerelateerde incidenten op de aangegeven maatschappelijke klassen.

⁴ Onder de term aanhoudingen wordt verstaan: het aantal aanhoudingen behorend bij de incidenten, dat heeft plaatsgevonden en is geregistreerd in BVH tussen 31-12-2015, 00:00 uur en 01-01-2016, 08:00 uur. Het totaal aantal aanhoudingen betreft zowel de niet-jaarwisselingsgerelateerde als de jaarwisselingsgerelateerde aanhoudingen op de aangegeven maatschappelijke klassen.

een publieke taak per incident. Om hiervan een volledig beeld te krijgen zijn deze incidenten handmatig doorgenomen.

Bruikbaarheid

Het werkelijk aantal geweldsvoorvallen tegen de politie of werknemers met een publieke taak ligt vermoedelijk hoger, omdat deze niet altijd als zodanig herkend of geregistreerd worden in BVH. Voor VPT incidenten geldt daarnaast ook dat alleen die gevallen geregistreerd staan, waarvan de politie ook daadwerkelijk kennis heeft genomen⁵.

Inverzekeringstellingen

Het aantal verzekeringstellingen (IVS) wordt alleen in het definitieve rapport van 6 januari geleverd. Na een aanhouding telt de tijd van 0:00 tot 09:00 uur niet mee en om 09:00 uur begint de termijn voor verhoor van maximaal 6 uur. Inzicht in het aantal verzekeringstellingen op 1 januari 2016 om 08.00 uur kan daarom niet worden gegeven.

Inzet collega's

Er zijn dit jaar 9.650 (ruwe schatting) collega's ingezet tijdens de jaarwisseling. In een regulier weekend in 2015 zijn gemiddeld 4.100 collega's aan het werk⁶.

⁵ Vanuit de ambulancezorg is doorgegeven dat er geen incidenten in het kader van VPT meldingen zijn.

⁶ Bron: BICC PDC

Bijlage II Categorieën op basis van maatschappelijke klassen BVH

Vuurwerk

MK	Omschrijving
M131	Overlast vuurwerk
M132	Transport vuurwerk
M133	Vuurwerkevenementen
M134	Bezitten / vervaardigen / voorhanden hebben / afleveren van vuurwerk
M135	Inrichtingen vuurwerk

(Zware) Mishandeling / Bedreiging

MK	Omschrijving
E11	Vechtpartij (zonder vervolg)
E15	Steekpartij (zonder vervolg)
E16	Ruzie / twist
F12	Openlijke geweldpleging tegen personen
F530	Bedreiging
F542	Overige misdrijven tegen het leven
F540	Moord / doodslag
F550	Eenvoudige mishandeling
F551	Zware mishandeling

Hulpverlening aan instanties

MK	Omschrijving
E50	Assistentie brandweer (geen brand)
E52	Assistentie bijzondere opsporingsdienst
E53	Assistentie ander korps
E54	Assistentie collega
E55	Assistentie overig
E56	Assistentie personeel openbaar vervoer

Brand / ontploffing

MK	Omschrijving
E31	Brand (geen brandstichting)
F13	Brandstichting
F14	Bomaanslag

Vernieling cq. zaakbeschadiging

MK	Omschrijving
C10	Vernieling van / aan auto
C20	Vernieling van / aan openbaar vervoer / abri
C30	Vernieling van / aan openbaar gebouw
C40	Vernieling overige objecten
C50	Vandalisme / baldadigheid
F11	Openlijke geweldpleging tegen goederen

Aantasting openbare orde

MK	Omschrijving
F17	Wederspanningheid (verzet)
F18	Niet voldoen aan bevel / vordering
F19	Misdrijven tegen het openbaar gezag

Overig

MK	Omschrijving
E35	Melding overlast jeugd
F16	Lokaalvredebreuk
F51	Belediging

BVH	Basisvoorziening Handhaving
DLIO	Dienst Landelijke Informatieorganisatie
GTPA	Geweld tegen politieambtenaren
KMar	Koninklijke Marechaussee
ME	Mobiele Eenheid
VPT	Veilige Publieke Taak